

Sing vooraf staande: Psalm 19:4, 5 (p. 83)

- 4 Die HEER se heil'ge wet / is rein en onbesmet, / en sal die hart bekeer;
sy woorde sal gewis / aan wie eenvoudig is, / die ware wysheid leer.
Sy regte heerskappy / dié sal ons hart verbly / en onreg nooit gedoë;
en wat sy wet berig / is suiwer soos die lig / wat afstraal op die oë.
- 5 Die HEER se vrees is rein, / dit open 'n fontein / van heil wat ewig bly.
Die wette van die HEER / is waarheid immermeer, / regverdig net soos Hy.
Hul's soos die fynste goud – / ja, fyner duisendvoud – / geen glans wat so kan straal nie;
geen heuning is so goed, / geen heuningdrup so soet – / daar's niks wat daarby haal nie.

Ons hulp is in die Naam van die Here wat die hemel en die aarde geskape het.

Geliefdes, genade en vrede vir u van God ons Vader en die Here Jesus Christus deur die kragtige werking van God die Heilige Gees.

Amen.

Psalm 99:1, 2 (p. 492)

- 1 God die HEER regeer. / Beef, o volke, eer, / eer die God wat troon, / waar die géruks woon;
wat in Israel / sy gerig bestel. / Aarde en al wat lewe – / laat dit voor Hom bewe!
- 2 God wat help in nood, / is in Sion groot; / al die volkemag / niks by Hom geag!
Hoog gedug 's sy Naam. / Laat hul almal saam / lofsing tot sy ere! / Heilig is die HERE!

Geloofsbelydenis: Apostolicum

Wet

Skrifberyming 9-1:1, 2, 11 (26:1, 2, 11)

- 1 My siel herdink met sidderbewe / hoe God, met majesteit beklee,
deur wolke en donkerheid omsweve, / sy wet op Horeb het gegee:
- 2 Ek is die HEER, jou God en Koning, / wat uit Egipte jou bevry;
jou uitlei uit jou slaafse woning: / dien dan geen gode buiten My.
- 1 Ons het, o HEER, u wet weerstrewe, / genade is al waar ons op pleit;
gee ons in Christus nuwe lewe, / om dit te doen uit dankbaarheid.

Gebed

Psalm 1:1, 2 (p 1)

- 1 Welsalig hy wat op die spoor nie gaan / waar sondaars lok; wat op hul pad nie staan,
of neersit waar die spotglans in die oog is, / waar spotters vrolik spot met al wat hoog is;
maar wat Gods wet in stille mymering, / by dag en nag, weer in gedagt'nis bring.
- 2 Hy is 'n boom wat diep en vas geplant, / sy wortels uitsprei by die waterkant;
en mild versorg deur vrugb're lentelugte, / sy volle drag laat sien van somervrugte.
Geen onspoed wat hom in sy werk sal stuit: / wat hy begin, voer hy voorspoedig uit.

Skriflesing: Eksodus 20:1-17; Romeine 11:33-12:2;
Heidelbergse Kategismus, Sondag 34:92-93

Kernvers: Eksodus 20:2; Romeine 12:1

Ek is die HERE jou God wat jou uit Egipteland, uit die slawehuis, uitgelei het. (Eksodus 20:2 AFR53)

Ek vermaan julle dan, broeders, by die ontferminge van God, dat julle jul liggame stel as 'n lewende, heilige en aan God welgevallige offer — dit is julle redelike godsdiens. (Romeine 12:1 AFR53)

Heidelbergse Kategismus

Vraag 92: Hoe lui die Wet van die Here?

Antwoord: God het al hierdie gebooie aangekondig (Eks 20:1-17; Deut 5:6-21): Ek is die HERE jou God wat jou uit Egipteland, uit die slawehuis, uitgelei het.

Die eerste gebod

Jy mag geen ander gode voor my aangesig hê nie.

Die tweede gebod

Jy mag vir jou geen gesnede beeld of enige gelykenis maak van wat bo in die hemel is, of onder op die aarde is, of van wat in die water onder die aarde is nie. Jy mag jou voor hulle nie neerbuig en nie dien nie, want EK, die HERE jou God, is 'n jaloerse God, wat die misdaad van die vaders besoek aan die kinders, aan die derde en die vierde geslag van die wat My haat. En Ek bewys barmhartigheid aan duisende van die wat My liefhet en My gebooie onderhou.

Die derde gebod

Jy mag die Naam van die HERE jou God nie ydellik gebruik nie, want die HERE sal die een wat sy Naam ydellik gebruik, nie ongestraf laat bly nie.

Die vierde gebod

Gedenk die sabbatdag, dat jy dit heilig. Ses dae moet jy arbei en al jou werk doen, maar die sewende dag is die sabbat van die HERE jou God. Dan mag jy geen werk doen nie – jy of jou seun of jou dogter, of jou dienskneg of jou diensmaagd, of jou vee of jou vreemdeling wat in jou poorte is nie. Want in ses dae het die HERE die hemel en die aarde gemaak, die see en alles wat daarin is en op die sewende dag het Hy gerus. Daarom het die HERE die sabbatdag geseën en dit geheilig.

Die vyfde gebod

Eer jou vader en jou moeder, dat jou dae verleng mag word in die land wat die HERE jou God aan jou gee.

Die sesde gebod

Jy mag nie doodslaan nie.

Die sewende gebod

Jy mag nie egbreek nie.

Die agtste gebod

Jy mag nie steel nie.

Die negende gebod

Jy mag geen valse getuienis teen jou naaste spreek nie.

Die tiende gebod

Jy mag nie jou naaste se huis begeer nie; jy mag nie jou naaste se vrou begeer nie, of sy dienskneg of sy diensmaagd, of sy os of sy esel of iets wat van jou naaste is nie.

Vraag 93: Hoe word hierdie gebooie ingedeel?

Antwoord: In twee tafels (a), waarvan die eerste in vier gebooie ons leer hoe ons ons teenoor God moet gedra, die tweede, in ses gebooie, wat ons aan ons naaste verskuldig is (b).

(a) Deut 4:13; Eks 34:28; Deut 10:3, 4. (b) Matt 22:37-40.

Tema: Die Tien Gebooe: God se riglyn vir ons liefde en dank

Geliefdes in ons Here Jesus Christus, twee weke gelede het ons gehoor wat ware bekering is. Ons bely dat ons deur die krag van die Heilige Gees elke dag hoe langer hoe meer die ou mens in ons afsterf en die Heilige Gees in ons die nuwe mens opwek. Die ou mens in ons is daardie geaardheid om in opstand teen God te lewe deurdat ons doen waarvoor ons lus het, of die Here dit nou goedkeur of nie. Ons ou mens is 'n slaaf van die sonde. Ons ou mens onderwerp homself aan die seggenskap van die duiwel. Omdat die duiwel seggenskap oor ons natuurlike geaardheid het, is ons slawe van hom en die sonde.

Die nuwe mens wat die Heilige Gees in ons opwek, aan die ander kant, is daardie nuwe lewe waarin Hy ons begelei om hoe langer hoe meer die beeld van Christus te vertoon. Hierdie nuwe lewe word gekenmerk aan die vreugde en blydschap in die Christen se lewe. Die vreugde en blydschap van die Christen is nie afhanklik van omstandighede nie maar is gegrondves in God deur Christus. Die vreugde en blydschap is in God omdat Hy die belofte om 'n Verlosser te gee gestand gedoen het. Hy het sy Seun Christus gegee deur wie se sterwe en opstanding alleen ons deur die geloof verlossing van ons sondes ontvang. Christus se opstanding het immers hierdie nut dat ons deur die krag van sy opstanding tot 'n nuwe lewe opgewek word. So het ons dit al in Sondag 17:45 bely. Omdat ons vreugde en blydschap in God het vir die verlossing deur Christus, word ons lewens ook gekenmerk aan die lus en liefde om die wil van God te doen.

As ons van die wil van God praat, bedoel ons dit wat God wil hê ons moet doen. En wat God wil hê ons moet doen, maak Hy bekend. Jesus vat God se wil kortliks saam wanneer Hy sê:

Jy moet die Here jou God liefhê met jou hele hart en met jou hele siel en met jou hele verstand. Dit is die eerste en groot gebod. En die tweede wat hiermee gelykstaan: Jy moet jou naaste liefhê soos jouself. Aan hierdie twee gebooe hang die hele wet en die profete. (Matteus 22:37-40 AFR53)

Wanneer ons dus by ons lewe van dankbaarheid kom, is liefde vir God en ons naaste die gesindheid waarin ons lewe. Liefde is nie opgeblase en kwaad nie. Liefde is nie daarop uit om seer te maak en te benadeel nie. Liefde hou nie eers boek van die onreg wat gely word nie. Liefde soek die voordeel van die ander een. Liefde wil help en dien en vriendelik wees. Maar liefde, vriendelikheid en vreugde is by God nie maar net blote gevoelens nie. Gevoelens is goed wat deur omstandighede maklik heen en weer geslinger word. Liefde, blydschap en vriendelikheid het by God 'n vaste fondament. Hierdie fondament is God se werk van liefde vir 'n wêreld wat dit nie verdien nie. Ons hoor van hierdie fondament in die voorwoord tot die Tien Gebooe.

Maar kom ons begin voor. Meer as vier duisend jaar gelede het die Here vir Abraham uit sy geboorteland geroep. Met hom en sy nageslag het God sy verbond gesluit. Vir hom het die almagtige God gesê:

En Ek sal my verbond oprig tussen My en jou en jou nageslag ná jou in hulle geslagte as 'n ewige verbond, om vir jou 'n God te wees en vir jou nageslag ná jou. (Genesis 17:7 AFR53)

Sonder dat Abraham enigiets gedoen het wat die Here sou kon oorhaal om iets vir Abraham te doen, het die Here self gekies om met Abraham en sy nageslag 'n verhouding aan te gaan.

Telkens in die geskiedenis het God hierdie verhouding – sy verbond met Abraham en sy nageslag – met die nageslag bevestig. Isak en Jakob hoor ook die verbondswoorde van God. Vir hulle sê Hy ook: Ek is julle God en julle sal my volk wees. Onder die seënende hand van God word Jakob die vader van twaalf seuns. Maar die seën van die Here beteken nie 'n lewe sonder hindernis nie. Intendeel, die Here bring in die lewe van die familie van Jakob 'n hindernis. Deur die Here se hand kom daar hongersnood in Kanaän sodat Jakob en sy hele familie na Egipte toe moes verhuis waar Hy reeds deur Josef vir hulle 'n plek voorberei het. Daar in Egipte, maar afgesonder van die Egiptenare, sou Jakob se familie, die nageslag van Abraham, tot 'n volk groei.

Vir vier honderd jaar sou die Israeliete in Egipte bly. In hierdie vier honderd jaar het die Here sy seën oor die nageslag van Abraham gebied. Jakob se familie het tot 'n volk van duisende in getalle gegroei. Maar hulle het dit nie vir al daardie vier honderd jaar so gemaklik gehad nie. Teen die einde van daardie vier honderd jaar was daar in Egipte 'n koning wat niks meer van Josef en Jakob-hulle geweet het nie. Toe bewerk die Here weer 'n hindernis. Die farao van Egipte het net gevaar gesien in die groot getalle Israeliete. Daarom laat hy hulle slawewerk doen met die bedoeling dat hulle nie meer so baie kinders sou hê nie. Maar waar die Here sy seën gebied, kan geen mens 'n stok voor steek nie. Die Israeliete het net meer geword ondanks die slawewerk. Toe word die farao wreder. Hy beveel dat al die pasgebore seuntjies doodgemaak moet word.

Vir Israel het dit benoud geword. Hulle het gekla en gekerm oor die nood wat hulle nou getref het. *En God het hulle gekerm gehoor en aan sy verbond met Abraham gedink, sê die Here vir Moses (Eks 2:24).* Daarom stuur die Here vir Moses terug na Egipte om sy volk uit Egipte te lei. Israel moet nou na die beloofde land gaan, want God het Kanaän as die land van Abraham se nageslag aan Abraham belowe. Maar in plaas daarvan om hulle met die kortste pad al langs die kus te laat optrek tot in die beloofde land, lei die Here hulle eers na die berg Sinai. Abraham se nageslag moet ook die verbondswoorde hoor. Hulle moet ook hoor dat die Here hulle God is en dat hulle sy volk sal wees.

God sê nie net dat Hy God sal wees vir Abraham en sy nageslag nie. 'n Verhouding is nie maar net 'n saak van woorde nie – 'n verhouding roep na daad. God wys met sy verlossingsdade dat Hy regtig Israel se God is. Hy lei hulle deur Moses veilig uit die slawerny uit. Omdat Hy hulle God is en Hy 'n verbondsverhouding met hulle het, moet hulle ook weet hoe hulle as sy volk behoort te lewe. Hulle moet hoor wat sy wil is. Daarom gee Hy die Tien Gebooie waarin Hy uiteensit hoe hulle as sy volk sal lewe – hoe hulle sy liefde vir hulle met liefde vir Hom sal beantwoord.

Maar die Here begin nie dadelik met die Tien Gebooie nie. Hy gee eers 'n voorwoord:

Ek is die HERE jou God wat jou uit Egipteland, uit die slawehuis, uitgelei het.
(Eksodus 20:2 AFR53)

Sonder hierdie voorwoord sal 'n mens een van twee foute met die wet van God kon maak. 'n Mens kan aan die een kant vra: Hoekom word ek aangesê om al hierdie moets en moenies na te kom? Ek is mos 'n mens wat my eie besluite kan neem. En in die dae waarin ons lewe, is daar meer en meer mense wat gesag verwerp. Hulle wil self besluit wat hulle gaan doen, want hulle beleef wette en reëls as bande wat hulle wil vashou en weerhou. Daar is selfs mense wat hulleself Christene noem wat niks meer van die wet wil weet nie. Hulle gaan van die standpunt uit dat hulle nie meer onder die wet is nie, maar onder die genade. En dan haal hulle graag woorde aan soos:

Die letter maak dood, maar die gees maak lewend. (2 Korintiërs 3:6 AFR53).

En hulle wil nie meer na die Tien Gebooie luister nie, want dit is kwansuis uitgedien na Christus.

'n Mens kan, aan die ander kant, maak soos die Fariseërs. Alhoewel hulle die voorwoord tot die Tien Gebooie ken, het hulle gemaak asof dit nie daar staan nie. Hulle het die wet verafgod. Hulle het die nakoming van die wet die sleutel tot verlossing gemaak in plaas daarvan om dit te hou as die sleutel tot dank vir die verlossing.

In die voorwoord tot die wet sê God wie Hy is: **Ek is die HERE jou God ...** Die Naam van God wat ons hier met *HERE* in hoofletters vertaal, is God se Verbondsnaam. Met hierdie Naam sê die Here vir Abraham se nageslag dat Hy nog steeds dieselfde God is wat met hulle vader Abraham 'n verbondsverhouding begin het. Hy het belowe om Abraham en sy nageslag se God te wees, hulle te beskerm en te versorg. Die Here kom sy belofte na. Hy is die Here hulle God wat hulle uit Egipte uit die plek van slawerny bevry. Dit is nie Moses wat hulle uit Egipte bring nie. Die Here verlos sy volk en Moses is maar net die instrument.

Met die voorwoord sê die Here watter liefdeswerk Hy vir sy volk doen. Hy gee die fondament waarop die liefde, blydschap en vriendelikheid van sy volk moet berus. Omdat God sy liefde aan Israel betoon het, gaan hulle sy Naam heilig, Hom alleen as God dien en eer. Israel gaan God liefhê omdat Hy hulle eerste liefgehad en verlos het. Verder gaan Israel ook hulle naaste liefhê deur nie te steel of te moor of te skinder nie omdat God hulle liefhet ondanks hulle swakhede en tekortkomings.

Hoor u, geliefdes, die liefde vir God en die naaste, die vreugde en blydschap het 'n vaste fondament vir Israel. Wie egter nie hierdie wil van God gehoorsaam nie en wie die wet verafgod, verwerp die daad van God se liefde en genade en verlossing. So 'n mens skeur homself los van die Here omdat hy wil maak soos hy wil of omdat hy met sy gehoorsaamheid aan die wet dink hy gaan homself verlos.

Nou ja, kan iemand sê, dit is 'n mooi verklaring hoekom Israel van ouds die Tien Gebooie moes gehoorsaam. Wat het dit nou vandag met ons te doen? Ons was tog nooit in Egipte nie en ons was ook niemand se slawe van wie God ons moes verlos soos vir Israel nie. Dit is heeltemal reg, ons was nie in Egipte nie en ons was nie farao se slawe nie. Maar kom ons luister na die voorwoord tot die wet vanuit die Nuwe Testament.

Ons bely tog dat ons die ou mens in ons moet afsterf. En ons weet ook wie hierdie ou mens is. Hy is die slaaf van die sonde omdat dit ons natuurlike geaardheid is om aan die duiwel gehoorsaam te wees. Maar as ons nog so bietjie verder teruggaan in ons Kategismus sal ons onthou dat ons ook kennis van ons eie sondige self gekry het. Toe daar gevra is: **Waaruit ken jy jou ellende?** het ons geantwoord: **Uit die wet van God.** Ons het toe al bely dat die wet liefde vir God en liefde vir ons naaste van ons eis. Verder het ons ook bely dat ons nie die wet ten volle kan nakom nie omdat ons van nature geneig is om God en ons naaste te haat. Ons is diep in ons menswees eintlik vyande van God. Omdat ons sondaars is, is ons nie gepla oor God nie, en oor ander mense is ons nog minder gepla. Solank ons maar net kan kry wat ons wil hê, maak ander mense nie vir ons saak nie.

Maar sonde is nie maar net iets wat 'n mens so af en toe doen nie. Sonde is 'n lewenswyse, want dit is iets wat ons van ons heel eerste ouers af erf. Ons word met 'n vyandige gesindheid gebore. So 'n lewenswyse is eintlik 'n gedoemde lewe. Dit is alleen maar 'n voortbestaan, 'n geestelike doodsheid wat tot die finale en ewige dood sal lei. Iemand wat die Gees van God nie het, nie in God glo nie, kan niks anders behalwe die sonde

doen nie. En so 'n mens is dan in werklikheid 'n slaaf van die sonde en onder die heerskappy van die Satan. Wat 'n ellendige toestand! En so was ons almal.

Nou hoor ons die Heilige Gees ons oproep in die woorde van Paulus:

Ek vermaan julle dan, broeders, by die ontferminge van God, dat julle jul liggame stel as 'n lewende, heilige en aan God welgevallige offer — dit is julle redelike godsdiens. (Romeine 12:1 AFR53)

Ons verlossing uit hierdie ellendige lewenswyse van vyandskap en slawerny is in die woorde *ontferminge van God* opgesluit. Die almagtige, heilige God het Hom oor ons ontferm. In sy Seun Jesus Christus het Hy na ons toe afgebuk. Ondanks ons vyandskap en haat teenoor Hom het Hy sy Seun mens laat word. Jesus Christus het ons vyandskap en haat op Homself geneem en die finale en ewige dood van ons af weggeneem deur in ons plek die straf op die sonde te dra. Deur die geloof wat die Heilige Gees in ons werk, kan ons ook die woorde van God hoor: Jy is vrygespreek. Jesus Christus het ons met sy kosbare bloed losgekoop van die heerskappy van die Satan en die sonde. Ons was nie in Egipte farao se slawe nie, maar Jesus Christus het ons bevry uit die slawerny van die sonde en die duiwel.

Daarom laat God tot vandag toe die voorwoord tot sy wet saam met sy wet aan ons afkondig. Ons liefde vir God en vir ons naaste, ons blydschap en vriendelikheid het ook 'n vaste fondament, naamlik die liefdeswerk wat God in Christus gedoen het. Die Tien Gebooie is ook vir ons vandag die wyse waarop ons as volk van God sal lewe omdat Hy ons God is.

Omdat God ons deur Jesus Christus verlos het en omdat die Gees van God die liefde van God in ons harte indra met die Woord van die Here, kan ons ook nie anders nie: ons wil God liefhê. Ons wil Hom alleen dien en vertrou. Omdat ons Hom liefhet, gaan ons sy heilige Naam eerbiedig en nie laster nie. Omdat ons God liefhet, gaan ons ons naaste ook liefhê. Ons gaan uit liefde nie steel of moor of skinder nie. Die liefde doen nie sulke dinge nie. Die liefde soek die eer van God en die voordeel van die naaste. Die liefde vind 'n lus en 'n vreugde daarin om aan God gehoorsaam te wees.

En nou is dit ook nie maar net 'n af en toe gehoorsaamheid aan God nie. Omdat God Hom oor ons ontferm het, gaan ons onself aan God gee as lewende en heilige offers wat vir God aanneemlik is. Deur die heiligende werk van die Heilige Gees gaan die nuwe mens in ons al duideliker word, want die Heilige Gees maak ons gewillig en bereid om vir God te lewe. Christus se beeld gaan al duideliker in ons vertoon, want ons gaan toegewyd onself daarop toespits om die liefde vir God en vir ons naaste uit te leef.

Mag die aanhoor van die voorwoord tot die wet nie maar net leë woorde vir ons word nie. In daardie woorde is die vaste fondament vir ons liefde vir God en vir ons naaste opgesluit. As die voorwoord tot die wet vir ons 'n werklikheid bly, sal die Tien Gebooie nie wette en reëls wees nie, ook nie 'n afgod nie, maar God se riglyn vir ons lewe van liefde en dank teenoor Hom.

Amen!

Slotgebed

Psalm 119:6, 7 (p. 587)

- 6 In u wet smaak ek 'n vreugde / groter as waar hy van weet
wat sy goed en aardse skatte / in hul waarde nie kan meet.
Daarmee bly ek altyd besig, / daar't my soetste oorpeinsing is;
mag maar niks die bron van vreugde / ooit uit my gedagte wis.
- 7 Help my, HEER, dat ek kan lewe; / dan wil ek u woord bewaar.
Laat my oog aanskou die wonders / wat u wet my openbaar.
Wat besit ek hier op aarde? / Niks is daar wat my behoort.
Maar één ding, daarna verlang ek – / dis die rykdom van u woord.

Die genade van ons Here Jesus Christus, die liefde God die Vader en die gemeenskap van die Heilige Gees sal met elkeen van julle wees en bly.

Amen.

Ds Coenraad Vrey
Gereformeerde Kerk Bellville
12 Oktober 2014